

4.4 Oslovski kašelj – opis bolezni

Epidemiološke značilnosti

Oslovski kašelj je zelo nalezljiva, po vsem svetu razširjena bolezen dihalnih poti, ki jo povzroča bakterija *Bordetella pertussis*, redkeje pa *Bordetella parapertussis*. Bakterija izloča številne škodljive snovi, ki prizadenejo normalno delovanje dihalnega sistema. Za okužbo so zelo dovzetni novorojenčki in mlajši dojenčki.

Prenos

Bakterije se prenašajo s kužnimi kapljicami, ki se razširjajo po zraku s kihanjem, kašljanjem in govorjenjem; z neposrednim stikom (npr. poljubljanje) in posredno preko različnih okuženih predmetov. Bolnik je zelo kužen v začetku bolezni in izloča bakterije več tednov ali celo mesecev.

Klinična slika

Od okužbe do pojava bolezenskih znakov običajno mine 5-21 dni, v povprečju 7 dni. Bolezen traja 6-8 tednov in v tipični obliki lahko opredelimo tri obdobja:

- 1. obdobje** traja 1-2 tedna. Bolnik ima znake okužbe zgornjih dihal: nahod, solzenje in nekoliko povišano telesno temperaturo. Kašelj se pojavlja občasno. V tem obdobju je bolnik najbolj kužen.
- 2. obdobje** traja 2-4 tedne. Kašelj postaja pogostejši in značilnejši. Dnevno ima bolnik 5-10 napadov kašlja. Napadu kašlja sledi globok vdih, katerega spremlja značilen pisk, podoben riganju. Napade spremlja bruhanje, slinjenje, solzenje, izplazenje jezika in pomodrelost ustnic. V tem obdobju se lahko pojavijo zapleti, ki resno ogrozijo zdravstveno stanje bolnika in zahtevajo bolnišnično zdravljenje. Pri otrocih, mlajših od 3 mesecev, se lahko bolezen kaže le z dihalnimi premori.
- 3. obdobje** - obdobje okrevanja, ki traja 2-4 tedne. Napadi kašlja se umirjajo, postajajo redkejši in so manj intenzivni.

Težji ali blažji potek bolezni je odvisen od starosti bolnika in od ravni protiteles. Nivo zaščitnih protiteles po preboleli bolezni in po cepljenju sčasoma upada. Pri delno zaščitene osebah poteka obolenje v **netipični, blažji obliki** z dolgotrajnim kašljem, brez povišane telesne temperature in drugih značilnih znakov. Te osebe izločajo bakterije in so nevaren vir nadaljnjih okužb.

Zdravljenje

Simptomatsko zdravljenje kašlja ni smotno, saj lahko poslabša bolezensko sliko. **Antibiotično zdravljenje je učinkovito**, če z njim pričnemo v **prvem** obdobju bolezni. V kasnejšem obdobju antibiotiki ne vplivajo na potek bolezni, odstranijo pa bakterije iz žrela in skrajšajo čas kužnosti bolnika. Bolnikov ne izpostavljamu dražljajem, ki bi lahko sprožili napade in poskrbimo, da uživajo tekočo hrano in dovolj tekočine. Bolnika mora pregledati zdravnik. Bolnika **osamimo** in pričnemo **zdraviti** z antibiotikom. **Po petih dneh zdravljenja z antibiotikom** bolnik ni več kužen in se lahko ponovno vključi v kolektiv, če mu njegovo zdravstveno stanje to dopušča. Bolnika, ki ni zdravljen z antibiotikom, bi morali osamiti za 4-6 tednov oz. za 3 tedne po pričetku kašlja.

Preventivni ukrepi

Za okužbo so dovzetni zlasti **dojenčki in necepljeni majhni otroci ter osebe z oslabiljeno imunostjo**, zato poskrbimo, da ne pridejo v stik z bolnikom.

Prostor in bolnikovo okolico pogosto zračimo in mokro čistimo. Potrebno je pravilno umivanje in razkuževanje rok po vsakem stiku z bolnikom ali z njegovimi izločki.

Najpomembnejši preventivni ukrep je cepljenje.